

ВІСНИК ПРОКУРАТУРИ

6'2013

ВІСНИК ПРОКУРАТУРИ

№ 6 (144) червень 2013

Загальнодержавне фахове юридичне офіційне
видання Генеральної прокуратури України

Редакційна колегія

ПШОНКА Віктор Павлович – Генеральний прокурор України;

БОЙЧЕНКО Юрій Васильович – головний редактор – начальник відділу зв'язків із засобами масової інформації Генеральної прокуратури України, заслужений журналіст України;

ВЕЛЬКОВА Маргарита Андріївна – керівник прес-служби Генеральної прокуратури України;

КІВАЛОВ Сергій Васильович – народний депутат України, президент Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ, заслужений юрист України;

МИХАЙЛЕНКО Олександр Романович – професор кафедри правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

НОР Василь Тимофійович – завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ, заслужений юрист України;

РУДЕНКО Микола Васильович – завідувач кафедри правосуддя Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

ТАЦІЙ Василь Якович – ректор Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», доктор юридичних наук, професор, президент НАПрНУ, академік НАНУ, заслужений діяч науки і техніки України;

ФРОЛОВА Лілія Олександрівна – заступник Генерального прокурора України;

ШЕМШУЧЕНКО Юрій Сергійович – директор Інституту держави і права імені Володимира Корецького НАНУ, доктор юридичних наук, професор, академік НАНУ, НАПрНУ, УАПН та іноземний член РАН, заслужений діяч науки і техніки України.

Заснований
10 червня 1999 року

Засновники:
Генеральна
прокуратура України;
Національний
університет
«Юридична академія
України
імені Ярослава
Мудрого»;
Київський національний
університет
імені Тараса Шевченка

**Журнал включено
до переліку
наукових фахових
видань**
(постанова президії
ВАК України
від 10.02.2010 р.
№ 1-05/1)

**Надано статус
офіційного видання
наказом Генерального
прокурора України**
від 19.04.2012 р. № 38

**Свідцтво про
державну реєстрацію**
серія KB № 10791

Головний редактор
БОЙЧЕНКО
Юрій Васильович

Адреса
МСП, 01601, Київ-11,
вул. Різницька, 13/15
тел.: (044) 288-87-61

Видавець
видавництво «ІСТИНА»
04073, м. Київ,
вул. Сирецька, 38
тел.: (044) 468-31-31
e-mail: istina_bk@ukr.net
www.istina-books.com.ua

© **Генеральна
прокуратура України,
2013**

АКТУАЛЬНО

Із виступу Генерального прокурора України Віктора Пшонки на семінарі «Інтеграційний курс України та реформування кримінальної юстиції відповідно до європейських стандартів» 13 червня 2013 року 3

ОФІЦІЙНО

Візит делегації органів прокуратури України до Генерального секретаріату Інтерполу 6

ПРАВО ТА НАГЛЯД

Ігор ПРОЦЕНКО
Адміністративні покарання як засіб забезпечення законності і правопорядку 8

Петро ЛИЩИШИН
На захисті лісових багатств 12

Сергій ЖОЛОНКО
Діяльність Антимонопольного комітету України крізь призму результатів прокурорських перевірок 18

Олексій ДЕНИСЮК
Наглядова діяльність за додержанням бюджетного законодавства 23

Ігор РОГАТЮК
Особливості здійснення прокурорського нагляду за додержанням законів у сфері охорони здоров'я 29

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

В'ячеслав ПОЛЯХ
Деякі питання підвищення ефективності діловодства в органах прокуратури України 36

ПРОКУРОРСЬКА ПРАКТИКА

Анатолій МЕЛЬНИК
Статус прокурора у виконавчому провадженні 40

Антон СТОЛІТНІЙ
Про специфіку розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам Служби безпеки України 47

Юрій ВІЙТЕВ
Впровадження в практичну діяльність вимог КПК України 51

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Роман АНДРЕЄВ
Про відшкодування (компенсацію) шкоди потерпілому та арешт майна у кримінальних провадженнях 59

Світлана МАЛИХІНА
Укладення прокурором угоди про визнання винуватості 63

Олександр ЦИМБАЛІСТЕНКО
Правова природа діяльності прокурора на початковому етапі досудового розслідування 69

Ольга ШИЛО
Речові докази як процесуальне джерело доказів 76

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Оксана СЕВРУК
Форми представництва прокурором інтересів громадянина або держави у наказному провадженні 84

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Олена ДРАГАН
Проблеми забезпечення прокурором захисту прав і свобод громадян при проведенні адміністративного затримання 92

ЗАКОНОТВОРЕННЯ

Олександр НАДЖАФОВ
Удосконалення антикорупційного законодавства 101

ОБГОВОРЕННЯ ЗАКОНОПРОЕКТІВ

Руслан БІЛОКІНЬ
Окремі питання реформування законодавства про прокуратуру 109

КООРДИНАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрій ТЕРНО, Ігор ПЕЧЕНКІН
Координаційна діяльність прокурора 115

РЕЦЕНЗІЯ

Нові наукові підходи до вдосконалення кримінально-правової протидії співучасті у злочині 123

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 126

Проблеми забезпечення прокурором захисту прав і свобод громадян

При проведенні адміністративного затримання

Одним із завдань нагляду за додержанням і застосуванням законів є захист передбачених Конституцією України прав громадян на свободу та особисту недоторканність. На цьому наголошувалось 4 квітня 2013 р. на колегії Генеральної прокуратури України з питань стану прокурорського нагляду за додержанням законодавства про захист конституційних прав затриманих, ув'язнених та засуджених.

Олена ДРАГАН,
заступник начальника відділу захисту
прав громадян та інтересів держави
при застосуванні законів
про адміністративні правопорушення
Генеральної прокуратури України,
старший радник юстиції,
кандидат юридичних наук

Статтею 19 Закону України від 5 листопада 1991 р. «Про прокуратуру» до предмета нагляду за додержанням і застосуванням законів віднесено додержання законів про недоторканність особи. Пункт 14.3 наказу Генерального прокурора України від 7 листопада 2012 р. № 3гн «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів» передбачає проведення перевірок у місцях та установах органів внутрішніх справ законності адміністративного доставлення, затримання, застосування та відбуття адміністративного арешту систематично, але не рідше одного разу на 10 днів.

Найбільш проблематичним із заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачених главою 20 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КпАП), з точки зору забезпечення законності слід вважати адміністративне затримання, що як захід адміністративного примусу має подвійний характер. З одного боку, воно покликане забезпечити і припинення правопорушення, і можливість притягнення до відповідальності (якщо затримання відбувається під час здійснення правопорушення), а з іншого – тільки притягнення порушника до відповідальності (якщо адміністративне правопорушення вже вчинене). Статтею 262 КпАП встановлено, які саме органи та за які порушення проводять адміністративне затримання. Відповідно до ст. 507 Митного кодексу (МК) України його здійснюють і посадові особи митного органу.

З метою забезпечення необхідних гарантій прав особи, до якої застосовано адміністративне затримання, складається протокол, у якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання (ст. 261 КпАП).

Вимога про обов'язкове складання протоколу про адміністративне затримання дає можливість прокурору оцінити законність дій уповноважених осіб під час здійс-

снення затримання, а також при реалізації інших стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення, а саме: 1) законність адміністративного затримання обумовлюється відповідністю кваліфікації адміністративного правопорушення переліку, наведеному в ст. 262 КпАП; 2) законність адміністративного затримання обумовлюється наявністю хоча б однієї з підстав, зазначених у ст. 260 КпАП; 3) відповідно до ч. 2 ст. 261 КпАП про місце перебування особи, затриманої за вчинення адмінправопорушення, негайно повідомляються її родичі, а на її прохання – також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган. З огляду на це обов'язковим питанням для визначення законності адміністративного затримання особи є встановлення того, чи була дотримана зазначена вимога; 4) законність адміністративного затримання обумовлюється дотриманням строків затримання.

За змістом ст. 263 КпАП залежно від підстав, строків та порядку затримання виділяють загальне і спеціальне затримання¹. Перший випадок – затримання з метою припинення порушення, коли вичерпані інші заходи впливу, а також для встановлення особи порушника і складання протоколу про адміністративне правопорушення. Його строк не повинен перевищувати 3 години. У другому випадку спеціальне затримання має більш тривалий,

ніж загальне строк, тому воно може здійснюватись тільки у разі вчинення особою конкретного, зазначеного в законі правопорушення. Зокрема, адміністративне затримання може бути здійснено на строк до 3 діб з письмовим повідомленням про це прокурора протягом 24 годин з моменту затримання осіб, які порушили:

- прикордонний режим або режим у пунктах пропуску через державний кордон України (громадянин може бути затриманий у необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення);

- правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (громадянин може бути затриманий для складання протоколу, а в необхідних випадках – для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених з обігу наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження).

Для визначення предмета прокурорського нагляду у сфері, що розглядається, слід з'ясувати правові умови затримання особи, насамперед спрямування та юридичні підстави реалізації цього примусового заходу в контексті конституційного права кожної людини на свободу та особисту недоторканність, забезпечення цього права та гарантій його дотримання в процесі адміністративно-юрисдикційної діяльності з огляду на міжнародні стандарти та правові позиції Європейського суду з прав людини.

По-перше, адміністративне затримання в порядку ст. 263 КпАП – це не одномоментний акт, а обмеження права особи на свободу та особисту недоторканність, зокрема на свободу пересування, утримання особи проти її волі в спеціально відведеному місці тощо, а тому підставою для його застосування повинна бути умисна винна дія, визначена законом саме як адміністративне правопорушення.

На мій погляд, особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою. Отже, внаслідок адміністративного затримання відбувається короткострокове позбавлення людини свободи, право на яку передбачено у ст. 29 Конституції України.

Такий висновок узгоджується з міжнародними нормативно-правовими актами, в яких затримання особи визнано обмеженням права індивіда на свободу. Наприклад, Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню або ув'язненню у будь-якій формі, ухвалений Резолюцією 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 р., визначає, що «затримана особа» – це будь-яка особа, позбавлена особистої свободи не в результаті засудження за вчинення правопорушення. Правилами Організації Об'єднаних Націй, що стосуються захисту неповнолітніх, позбавлених волі,

ухваленими Резолюцією 45/113 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 р., встановлюється: «Позбавлення свободи означає будь-яку форму затримання чи тюремного ув'язнення будь-якої особи чи її поміщення в державну або приватну виправну установу». Крім того, Правила про застосування тримання під вартою, про умови, у яких воно відбувається, і запровадження гарантій від зловживань, затверджені Рекомендацією Rec (2006) 13 Комітету міністрів Ради Європи від 27 вересня 2006 р., що застосовуються до всіх осіб, які підозрюються у вчиненні правопорушення, містять положення, відповідно до яких тримання під вартою не включає попереднє тимчасове утримання під вартою поліції або іншого представника правоохоронного органу (або іншим компетентним органом) з метою допиту до пред'явлення обвинувачення.

По-друге, Європейський суд з прав людини в рішенні від 18 лютого 2010 р. у справі «Гарькавий проти України» зазначив: особа не може бути позбавлена свободи, крім випадків, встановлених у пункті 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Цей перелік випадків (винятків) є вичерпним, і лише вузьке тлумачення відповідає цілям цього положення, а саме: гарантувати, що нікого не буде свавільно позбавлено свободи².

Згідно з правовими позиціями Європейського суду з прав людини практика тримання осіб під

вартою без конкретного юридичного підґрунтя або за відсутності чітких правил, які регулювали б такі питання, внаслідок чого ці особи можуть бути позбавлені свободи протягом тривалого строку без відповідного дозволу суду, несумісна з принципом юридичної визначеності та принципом захисту від свавілля, на яких ґрунтуються Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і принцип верховенства права.

У пункті 19 рішення від 18 грудня 2008 р. у справі «Новік проти України» Європейський суд з прав людини зазначив, що коли йдеться про позбавлення свободи, надзвичайно важливою умовою є забезпечення загального принципу юридичної визначеності. Вимога «якості закону» у розумінні пункту 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод означає, що коли національний закон передбачає можливість позбавлення свободи, такий закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні – для того, щоб виключити будь-який ризик свавілля³.

По-третє, затримання особи на строк до 3 діб без права постати перед судом, закладене в наведених вище положеннях ст. 263 КпАП, на мою думку, унеможливає право затриманого на судову перевірку не лише додержання органами державної влади та їх посадовими особами норм процесуального і матеріального права, на

підставі яких проводилося затримання, а й обґрунтованості підозри, що стала підставою для затримання, законності мети, з якою воно застосовувалося, та того, чи було це необхідним і виправданим за конкретних обставин. Затримана на строк від 3 годин до 3 діб особа знаходиться поза законом і неспроможна належним чином захистити свої права.

У рішенні Європейського суду з прав людини від 18 червня 1971 р. у справі «Де Вільда, Оомса і Версипа» зазначено, що Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод використовує слово «суд» у кількох статтях. Отже, Конвенція визначає один зі складових елементів гарантії, яку надає особі зазначене положення. У всіх цих різних випадках такий елемент означає органи, що не лише демонструють спільні фундаментальні ознаки, найважливіша з яких – незалежність від виконавчої влади та від сторін у справі, а й гарантують судовий розгляд.

По-четверте, у ст. 29 Конституції України визначено право на свободу та особисту недоторканність, однак допускається можливість обмеження цього права шляхом арешту, затримання або тримання під вартою за умови додержання конституційних гарантій. Частина 2 цієї статті містить виняток, згідно з яким уповноважені на те законом органи у виключних випадках, перелік яких є вичерпним (у разі нагальної необхідності запобігти злочину чи його припинити), можуть застосу-

вати тримання особи під вартою як тимчасовий захід, обґрунтованість якого протягом 72 годин має бути перевірена судом. На мою думку, словосполучення «має бути перевірена судом» має імперативний характер, адже у тексті цієї статті застосовується дієслово наказової форми, що вказує на обов'язковість вчинення такої дії.

До того ж відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, висловленої ним у Рішенні від 11 жовтня 2011 р. № 10-рп/2011 у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання), затриманий має право на перевірку компетентним судом не лише додержання органами державної влади та їх посадовими особами норм процесуального права, на підставі яких проводилося затримання, а й обґрунтованості підозри, яка стала підставою для затримання, законності мети, з якою воно застосовувалося, та чи було воно необхідним і виправданим за конкретних обставин⁴.

Відтак, конституційною вимогою щодо правомірності обмеження права на свободу та особисту недоторканність є застосування арешту та тримання під вартою лише за вмотивова-

ним рішенням суду. Це означає, що виключно суд, який наділено незалежною судовою владою, а не інший державний орган, зокрема прокуратура, міліція тощо, повноважний прийняти рішення про застосування до особи арешту або затримання більше ніж на 3 години (утримання під вартою). Аналогічна вимога визначена в підпункті «с» пункту 1, пункті 3 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Вона поширюється як на кримінальну, так і на адміністративну сфери, оскільки право на свободу та особисту недоторканність має гарантувати захист особистої свободи у будь-якій сфері правового регулювання.

По-п'яте, в КпАП визначені ряд прав та гарантій їх дотримання щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Зазначеними правами, виходячи з конституційного принципу рівності перед законом, кожна особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, повинна бути наділена зі стадії затримання та складання протоколу, бо саме тоді відбувається процес доказування, що складається з виявлення, закріплення (процесуального оформлення) і дослідження доказів.

Застосування адміністративного затримання не судом, а уповноваженими на те законом особами повинно відповідати Конституції України (зокрема ч. 2 ст. 29), у якій визначений вичерпний перелік підстав, за яких уповноважені

законом органи можуть застосувати тимчасовий запобіжний захід – тримання особи під вартою, обґрунтованість якого має бути перевірена судом. Серед них немає перелічених у КпАП умов, зокрема: «в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення», «в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження».

Тому вважаю, що адміністративне затримання особи відповідно до ст. 263 КпАП (за винятком затримання до 3 годин) повинно відбуватися за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом, з метою дотримання принципів правової визначеності та захисту від свавілля, передбачених пунктом 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод⁵.

Для захисту прав осіб, до яких застосоване адміністративне затримання, враховуючи недосконалість сучасного механізму оскарження такого затримання та неналежний судовий контроль щодо застосування у процесі адміністративно-юрисдикційної діяльності заходів, які обмежують права людини (ст. 267 КпАП), вбачається за необхідне внести відповідні зміни до законодавства про адміністративні правопорушення.

Також, на мою думку, потребує нормативного визначення пра-

вовий обов'язок службової особи, якою здійснене затримання особи, з моменту фактичного затримання негайно (а не протягом 24 годин з моменту складання протоколу, як це передбачено зараз ч. 3 ст. 263 КпАП) повідомляти про це відповідного прокурора. Особа має вважатися затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному останньою. У свою чергу обов'язком прокурора має бути проведення перевірки законності спеціального адміністративного затримання.

При проведенні перевірки прокурор повинен вивчити питання додержання вимог законодавства щодо змісту протоколу про адміністративне затримання, складання якого передбачено ст. 261 КпАП. Практика прокурорського нагляду засвідчує, що найпоширенішим порушенням закону є нечітке формулювання мотивів затримання або взагалі відсутність їх визначення і відображення у протоколі.

Прокурору також слід звертати увагу на відображення в протоколі часу затримання. Незазначення цієї обставини значною мірою ускладнює перевірку законності додержання термінів адміністративного затримання. На думку О. Агеєва, при реалізації такого заходу, як адміністративне затримання нагляд органів прокуратури повинен бути зосереджений на таких ключових

моментах: засадах застосування цього заходу, чіткому дотриманні термінів його застосування⁶.

Як вже зазначалося, наказом Генерального прокурора України від 7 листопада 2012 р. № 3гн передбачено проведення перевірок щодо законності адміністративного доставлення, затримання, застосування та відбуття адміністративного арешту у місцях та установах органів внутрішніх справ систематично, але не рідше одного разу на 10 днів. При цьому вважаю за необхідне врегулювати питання і щодо інших органів, які мають право проводити адміністративне затримання. Так, крім органів внутрішніх справ, згідно зі ст. 262 КпАП адміністративне затримання правомочні здійснювати ще 6 органів, у тому числі органи прикордонної служби, якими, наприклад, тільки минулого року затримано в адміністративному порядку понад 30 тис. осіб, з яких 1 тис. 686 – на строк до 3 діб. Відповідно до ст. 507 МК України адміністративне затримання здійснюють і посадові особи митного органу.

Звертає на себе увагу той факт, що при поступовому зменшенні в державі кількості громадян, притягнутих органами внутрішніх справ до адміністративної відповідальності (у межах 40%), відомчі дані МВС України (звіт форми 1-ЧЧ) засвідчують непропорційне зменшення (більш ніж у 10 разів) числа осіб, затриманих в адміністративному порядку, які утримувались у кімнатах для за-

триманих та доставлених. Так, за даними Міністерства внутрішніх справ України, у 2012 р. у кімнатах для затриманих та доставлених за адміністративні правопорушення утримувались 8 тис. 21 особа проти 81 тис. 429 осіб у 2011 р. (-90,1%). З них у порядку ч. 3 ст. 263 КпАП – 2 тис. 642 особи (у 2011 р. – 8 тис. 3 особи, або -67%).

Разом з тим прокурорські перевірки свідчать, що відомча статистика щодо осіб, які утримувались у кімнатах для затриманих і доставлених, не завжди відповідає дійсному стану справ. Значна кількість громадян не реєструються в книгах обліку чергових частин. Переважна більшість доставляються до міськрайвідділів та тривалий час утримуються поза межами чергових частин без будь-якого процесуального оформлення або обліковуються як відвідувачі.

У 2012 р. у цій сфері нагляд прокурорами внесено майже 300 документів реагування. За результатами їх розгляду до дисциплінарної відповідальності притягнуто понад півтисячі посадових осіб, розпочато 8 кримінальних проваджень. За 3 місяці 2013 р. органами внутрішніх справ утримувались в кімнатах для затриманих та доставлених за адміністративні правопорушення 334 особи проти 2 тис. 981 за аналогічний період 2012 р. На підставі ч. 3 ст. 263 КпАП затримано усього 142 особи (999 осіб – у 2012 р.).

Прокурори у сфері захисту прав і свобод громадян та інтере-

сів держави при здійсненні адміністративних затримань за 3 місяці поточного року прийняли 1 тис. 436 постанов про проведення перевірок, розпочали 6 кримінальних проваджень, з яких було направлено до суду 1. Розглянуто із вжиттям заходів 165 подань. За результатами їх розгляду до дисциплінарної відповідальності притягнуто 298 працівників органів внутрішніх справ.

Відповідно до ст. 267 КпАП адміністративне затримання може бути оскаржене заінтересованою особою до вищестоящего органу (вищестоящій посадовій особі) щодо органу (посадової особи), який застосував ці заходи, прокуророві або до суду. Але в реальності можливості особи, яка тримається під вартою, щодо оскарження адміністративного затримання суттєво обмежені. Більш того, законодавством не передбачені дії вищестоящих органів щодо розгляду відповідних скарг, а звернення до суду потребує витрат часу більших, ніж найтриваліше адміністративне затримання.

На сьогодні особи, які притягаються до відповідальності за адміністративні правопорушення, не отримують належних процесуальних гарантій, зокрема щодо реалізації їх права на правову допомогу, права на оскарження судових рішень та інших, передбачених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. У сучасних умовах реформування соціально-політичної системи України питання юри-

дичної відповідальності за дії, які не становлять великої суспільної небезпеки, потребують іншого підходу.

При цьому позиція Європейського суду з прав людини із зазначеного питання однозначна. Адміністративне стягнення прирівнюється до кримінальної відповідальності, тому недодержання стандартів щодо правосуддя у цій сфері вважається порушенням Конвенції.

Наприклад, у рішенні Європейського суду з прав людини від 6 вересня 2005 р. у справі «Гурепка проти України» зазначається, що зазначена справа в силу суворості санкції – 7-денний адміністративний арешт – за своєю суттю є кримінальною, а адміністративне покарання фактично мало кримінально-правовий характер з необхідністю поширення на особу усіх гарантій, передбачених ст. 6 Конвенції. Крім того, дослідивши порядок оскарження рішень національних судів у справах про адміністративні правопорушення, передбачений КпАП, Європейський суд визнав процедуру такого перегляду недосконалою і неефективною, при цьому зазначивши, що вона не була доступ-

ною заявникові та не залежала від його волі і аргументів.

Унесені Законом України від 24 вересня 2008 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення дорожнього руху» зміни до ст. 294 КпАП, які надали громадянам можливість апеляційного оскарження судових рішень у справах про адміністративні правопорушення, лише наблизили до повного вирішення проблеми. Але вважаю, що остаточно питання забезпечення конституційного права людини на судовий захист у таких справах буде вирішено лише після законодавчого закріплення права на касаційне оскарження, що цілком відповідатиме європейським стандартам у сфері прав людини.

Крім того, вважаю за доцільне внести відповідні зміни до Закону «Про прокуратуру», доповнивши ч. 3 ст. 20 Закону пунктом 4 такого змісту: «4) виносити постанову про звільнення особи, яку незаконно затримано на підставі рішень несудових органів». Аналогічні зміни доцільно внести і до галузевого наказу Генерального прокурора України.

¹ Див.: Беницький О.М., Роговенко С.С. Адміністративне затримання фізичної особи: особливості видової класифікації // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 53–57.

² Офіційний вісник України. – 2010. – № 51. – Ст. 1736.

³ Там само. – 2009. – № 62. – Ст. 2212.

⁴ Вісник Конституційного Суду України. – 2011. – № 6. – С. 121.

⁵ Урядовий кур'єр. – 2010. – 17 листопада.

⁶ Див.: Агєєв О.В. Прокурор як суб'єкт адміністративного процесу: Дис. ... канд. юрид. наук. – Харків, 2006. – С. 138.